
Kiss Noémi

A BÁLNA ÉS A SRÁC

MESEREGÉNY – RÉSZLETEK

A srác, amikor kibújt anyja hasából, olyan kicsi volt, hogy elgurult a pólyán. Világra jöttének híre azonnal bekerült az északi szigeti hírekbe. Megszületett a szigetország legkisebb babája! – szólt az *Északi Tenger Reggel* napilap szalagcíme.

Az olvasók az ujjukkal keresték a fényképen. Volt, akinek nagyítót kellett a nyakába akasztani, hogy észrevegye a gyufaszál karokat a fotográfián.

Ott van! Nicsak! Te látod? Nézd csak! Ott! Ja, nem, ott! Azaz, nem az!

Pöttömpalkó beolvadt a környezetébe, alig lehetett őt észrevenni, és ez mindenkinek így volt jó. Titok a létezése. Titok, hogy megszületett, hogy élt. Hogy egy ilyen apró csontfiú simán életben maradhat.

A szülészeti mérleg szélén henyél valaki, nézd csak! Megmérték a súlyát, pár dekát nyomott. Megmérték a hosszát, csak tizenhét centi volt. Majd egy üveg pohárba tették bölcső helyett, és betakarták. (Akár egy békát vagy ebihalat. Fázott, reszketett.) Ha szopnia kellett, mert folyton éhség gyötötte, anyja a mellére tapasztotta. Simogatta, ivott, ivott, míg el nem apadt a tej. Majd újra vizítani kezdett, akár egy kismacska, ha szögre lép.

Izgett-mozgott az incifinci. Megvan, mindenki láthatja. Nem csinált semmi rosszat, csak élni akart. Levegőt hörpinteni, gügyögni, köhécselni, gargalizálni. Életben maradni, láthatatlanul. Élni, akkor is, ha láthatatlan. Hát bömbölt torkaszakadtából.

Anyukája újra a kezébe vette. (Egy ökölben elfért.) Szép lassan a hüvelykujjával megcirógatta az ajkát. Aztán a tenyerével, majd a mellbimbójával. A Srác akkorákat kortyolt, hogy az egész kórházi szülőszoba a nyeléseitől zenélt.

Csak egy srác a babaosztályon, aki hiába eszik, sőt zabál. Egy hét múlva is pont negyedakkora volt, mint a többi baba a kórház zsúrkocsiján. Magához képest szépen növekedett, csak hát a mérleg... a fránya korlátolt mérleg nyíla túl keveset mutatott.

Pedig akkorra már három csecsemőnél is szívósabb lett a sok friss, cukros anyatejtől. Nem sárgult be, nem lett piros kiütéses, és nem kapta el a kanyarót, rubeolát, bárányhimlőt. Az egyetlen komolyabb baj, amit a szü-

leinek okozott, az lett, hogy nem találtak rá sehol a környéken rugdalózót. Egyetlen északi varróműhelyben sem gyártották a méretét. Ekkora vásznat senki sem szabott ki. Hisz ekkora ember nem is élt a földön.

Anyja horgolta, kötötte a ruháit, így lett ő Cérnasrác.

Kúszott-mászott észrevétlen három hónaposan a színes gyapjú rugdalózóban. Félévesen járt, szaladt. Kétévesen titokban elindult a szigeti futóbajnokságon. Folyton a parti sziklákon kapaszkodott, és a tenger zuhogását leste. Egy láthatatlan titok volt a faluban. Akár egy lehelet a téli hidegben. Elpárolgott, ha meg akarták lesni. Elfutott, ha hozzá szerettek volna érni. Titok volt, hogy élt, titok, hogy létezett. Aki nem találkozott vele, azt hitte, ez a kiscsávó csak képzelet.

Bárhová bebújt, elért minden lukban. A ház ürgelyukaiban, a sziklák repedései között. Elzárta magát, a világ minden zuga rejtkehelyként szolgált. Ezekből a titkos lukakból bármit és bárkit kifigyelhetett.

Leghűségesebb barátai az állatok lettek. Egerek, pockok. Méhek. Nyest és persze a mély víz állata: a rozmár, a vidra, a szardellák, tengeri csillagok, de még a denevérekkel és a pingvinekkel is jól kijött.

– Cérnafiam született! – sikított fel boldogságában az apja, amikor hazavitte a fiát. Büszke volt rá, hogy ilyen különös csecsemőnek lehet az apukája. Míg anyja aggódva varrta ruháit, ringatta, szoptatta, apja naponta ötször edzette. Tornagyakorlatokat végeztetett vele.

Felhúzták a nyúlcipőt, és futottak együtt árkon-bokron át.

Ott csimpaszkodott az apja karján egész nap. Hol az ingujjában hordta a fiút, hol a nadrág szárában. Vagy épp a derekán, mikor kamiont vezetett. A szélvédőn utazott, kormánykeréken. Mivel kamionsofőr volt, hosszú útjaira is magával vitte fiát, aki tiszta piros volt a boldogságtól. Városokon, tanyákon keltek át. Szigetről szigetre jártak az áruval. Kedvenc helye, mikor a motorházban csüng az ékszíjon, vagy a tanksapkába bújik.

A dombságok, a vulkáni hegyek és a hatalmas nagy tenger állatai. Madarai, fókái, a sirályok, még a szúnyogok is jobb barátai lettek ezeken az utakon, mint az emberek. Mindennél jobban szerette a víz végtelenségének illatát – igen, sokkal jobban szerette ezt, mint amikor társaival, a többi gyerekekkel összezárták az óvodában játszani.

Ha óvodába kellett menni, Cérna egyszerűen fel sem kelt. Vagy ha becsalogatták a szülei, azonnal megszökött az ablakon át. Addig futott, amíg a tenger szikláihoz nem ért. Egész nap a madarakkal játszott. Mikor eljött a hazamenetel órája, újra ott állt az óvoda kapujában. Mint az igazi jógycsávó, a kötött sísapkájában.

(...)

Találkozás Lilivel

A Cérnasrác eltökélte, hogy saját kunyhót épít.

Nekiindult a meredek, köves sziklának. Belepirosodott az arca a loholásba.

Micsoda röpködő öröm! Emberek, társak és szülők nélkül élhet. Ahogy lépkedett a csizmájában, könnyűnek tűnt a köves, meredek út. Nem hallotta a hangjukat, csak a sirályok vijjogását. A karvaly szárnycsapását és a szél fütyülő énekét. Egyszer csak leestek a mellkasáról azok a képzeletbeli téglák, amelyeket közvetlenül azután cipelt, hogy a társai csúfolták. Csakhogy egyszeriben ezek a társak nem voltak sehol. Levegővé váltak, eltűntek, felszívódtak, juhé!

Csend vette körbe. Sűrű, feszült csönd. A sirályok repkedése és vijjogása is elhalt, ami az imént még telítette a levegőt. Amikor hirtelen pityergésre lett figyelmes:

- Ki szipog?
- Senki. Hagy-jál... – jött a válasz.
- Senki? Akkor ki szipoghat, ha nincs itt senki?
- Ki szipogna, én vagyok itt egyedül. A senki.

Görnyedve, guggolva gubbasztott egy fa tövében Lili. Jól ismerte őt. Régebben többször játszottak együtt.

- Miért gubbasztasz itt egyedül az út szélén?
- Semmiért – válaszolta Lili, és betakarta kezével az arcát. – Hagyjál békén! – mondta morcosan, de legalább a sírást egy időre abbahagyta.
- Lili, te vagy az?

Ekkor Lili felnézett, és megismerte Cérnát. Tulajdonképpen kedvelte a pöttöm fiút. Ártalmatlannak érezte, sőt, szeretett vele lenni. Szerette nézni kicsi testét, megsimogatni bundasapkáját. Lili kitakarta az arcát. Sírásnak, remegésnek semmi nyoma.

- Cérna, te hova mész?
- Világgá megyek épp – mondta a Srác büszkén.
- Kérek egy zsepit!
- Tessék – a fiú átnyújtott a lánynak egy rongyzsebkendőt, és Lili most már elnevette magát. Megtörölte az orrát és az arcát:
- Mit mondtál, merre van dolgod?
- Világgá megyek.
- Nem rossz ötlet – gondolkodik el Lili. – Amúgy azt hogy csinálod? Titok?

– Hát úgy, hogy gyalogolok. Vár a part, a szikla, a tenger. Kunyhót építetek. Nem jövök vissza a faluba.

– Ööö. Menő! – tetszett Lilinek Cérna elszántsága.

– Szóval abbahagyta a bőgést? De jó! Miért lógattad úgy az orrod?

Lili vállat vont:

– Mert a tengerbe fogok ugrani. Már ugrottam volna, csak nagyon megijedtem.

– A tengerbe? Hideg, nyirkos, jeges! Bolond vagy? – rázkódott meg Cérna. – Utána tüszögni fogsz. Olyan beteg leszel, hogy csak na! Nincs annyi zsebkendőm, hékás!

Lili tanácstalan lett hirtelen:

– Hát nem is tudom... – Hallgatott, forgatta a fejét, elindult a tengerpart irányába. – Még meglátom. Ha nincs jobb...

– A tenger vad és veszélyes, Lili! Nehogy belemártózz! – óvta Cérna a lányt. – Azért jó utat!

Persze fogalma sem volt a tengerről, mert a szülei úgy féltették, hogy még a parti szirtek közelében sem járt soha.

– Igen? Hát akkor jó! Már alig várom, hogy a tengerfenéken élhessek kicsit. Jobb lesz az, mint az óvodában. Szerinted nem, Cérna?

– Én aztán tudom – folytatta Cérna. Büszke volt rá, hogy jól ismeri a tengert, és beszél az állatok nyelvén. – A tenger igenis vad, és állatai veszélyesek, vadásznak, ölik egymást. Innen nem látszik, ami a tenger fenekén történik.

– Jó, értem... Hát, akkor... veled mehetek inkább a sziklákhoz?

– Mármint hova? – húzta fel a fiú a szemöldökét.

– Mármint világgá – mosolygott Lili.

– Egy lány? – furcsállta az óhaját.

– Baj, hogy lány vagyok?

Erre a fiú persze zavarba jött:

– Ja, öööö. Nem, dehogy – rázta meg a fejét. – Ha akarod, persze, gyere. Velem jöhetsz, rendicsek!

– Klassz – mondta Lili, és beállt Cérna háta mögé, indulásra készen.

– Várj csak! Elkérezkedtél a szüleidtől? – jutott eszébe a fiúnak.

– Minek?

– Mert úgy szokás. Egy óvodásnak...

– Enni sem adnak. Anyám totál kiéheztet. Tiszta para a családom. Észre sem veszik, ha nem vagyok otthon. – Lili szemébe megint könnyek gyűltek.

Cérna igencsak csodálkozott Lili mondatain:

– Mi? Nem kapsz enni? Engem folyton tömtek.

A kis duci Lili erre számba vette a gúnyneveit:

– Hurka. Dagadt malac. Hájtojás. Kanáljuci. Ezek mennek.

– Szóval ezért akartál a tengerbe ugrani? – sóhajtott a fiú.

– Mert kövér vagyok. Bezzeg az unokanővéreim vékonyak. Ráadásul balettoznak!

A Cérnasrác most már jogosnak érezte Lili szökését:

– Gáz. Én nem adok neked enni, ne félj. Csak ha fogok halat, attól nem hízol el. És az egyáltalán nem könnyű a viharos tengeren. Velem jöhetsz, a szüleid megérdemlik, hogy elfuss a faluból. A világvégén nincs sok kaja. Majd meglátod!

Lili lesütötte a szemét:

– Amúgy én tényleg imádom enni. Kakaós csigát. Nutellát. Bonbonokat.

– Hú, azt én is. Konyakos meggyet – nyalta meg a fiú a szája szélét. – Csak sosem az az ebéd, hanem bébirépafölétel. Brrr!

Mind a ketten megrázkódtak a répafölétel gondolatára. Aztán Lili benyúlt a zsebébe.

– Nézd csak, van nálam dugipalacsinta. Lekváros, fahéjas, mákos, citromos, és... te melyiket szereted?

– A túrósat.

– Na, az pont nincs.

– Jó lesz a kakaós is.

– Tessék, ettől majd megnősz, szép nagy leszel! Jó étvágyat! – nyújtotta át Lili a palacsintákat.

Cérna elvette, és csámcsogni kezdtek mind a ketten, befalták az összes palacsintát Lili zsebéből. Mikor végeztek, a Srác a lányhoz fordult:

– Csak ne mondd sose nekem, hogy kicsi vagyok. Pálcika, gyufaszál...

Lili erre felnevetett:

– Csupacsont!

– Na, pont ezt ne! Ha nem mondd, akkor velem jöhetsz.

– Rendben – mondta Lili. – Te meg ne mondd, hogy duci meg kövér meg dagi. Hústest meg hájcuki.

Kacagva elindultak a hosszú szigetparti úton, és hogy ne unatkozzanak, Lili elkezdte sorolni, miket fog majd csinálni. „Sokszor vagyok éhes, de más bajom nincs. Szeretek varrni, focizni, kártyázni, és, és, és a legjobban süttögetni. Ha mégis fogsz halat, én megcsinálom. Nagyon finomat tudok.”

- A konyhóban lesz spájz, onnan gazdálkodhatsz – erősített rá Cérna, és leírta a házat, hogyan építi majd meg farönkökből.
- Most is éhes vagyok, szóval csak szólok. Együnk még egy palacsintát.
- Nem lehet! Ha világgá mentünk, és megérkezünk, ott, az Óperenciás-tengeren túlon majd felfalhatsz mindent. Kitartásra van szükség, Lili. – Cérna nem hagyta, hogy a lány megálljon. Megfogta a kezét, és tovább gyalogoltak, hosszan és messzire mentek, hogy a konyhónak jó helyet találjanak egy part menti sziklánál.

A konyhó

Cérna nyírfákat vágott ki. Méretre szabta őket. Aztán fenyőt, azt is méretre. Mikor dolgozott, hatalmasra nőttek a karjai. Széttárta a mellkasát, duzzadt az erőtől. Úgy fel tudta szívni az erejét, hogy kétszer akkora lett, mint amit mérhettek volna rajta.

Lili segédkezett. Igyekezett ő, de mindig valahogy lemaradt. Cérna ablakot vágott, ajtót szabott, kalapált, szögelt és fűrészelt. A konyhónak kéményt is húztak. A tetőre Lili mászott fel nehezeknek. Ilyen messze, északon nyáron is fagyott éjszakánként. Három nap, három éjjel építkeztek. Elkészült a ház.

Mikor az utolsó rönköt is beszögelték, Cérna könnyei folytak a fáradtságtól. Megszédült. Hirtelen ott, a ház bejáratában zuhant össze. A ház küszöbére, akár egy kupac vászonruha. Se kép, se hang. Mint akiből eltűnt az élet. Mozdulatlan és merev volt. Egykupacban elaludt.

Órák teltek így el a küszöbön. A kupac mozdulatlan horkolásban hevert. Lili kivárt.

Aztán mikor elkészült a kásavacsorával, szép lassan és gondosan fölé hajolt. Simogatni kezdte a fiút. Melegíteni az arcát a tenyerével. Aztán a kézfejét. Megpuszilta szőke, sűrű haját, aminek olyan finom füstszaga volt. Kémény- és kályhapora.

Nem kellett sokat várnia a válaszra, a Srác elmosolyodott:

- Na, ezzel megvolnánk. Mit szólsz, Lili?
- Jó lett – mondta Lili.
- Bővebben?
- Szép a házunk!
- Még szép, hogy szép.
- Szép, hogy élsz.

– Hullafáradt vagyok, ezért kipróbáltam a hullát. Jól csináltam?

– Jaj, Cérna, bolond vagy!

– Ha rásüt a nap, kéken csillog.

Lili örült, hogy Cérna újra ritmusban szuszogott, hogy megtelt a bőre étellel, kutya baja.

A kásavacsora után a fiú újra ágynak esett.

– Most aludnom kell, mert holnap korán kelek. Hajnalban kimegyek a tengerre, az ennivalónk elfogyott.

Cérna eltökélt volt, hogy kipróbálja az indián csónakot, amit favágás közben talált egy szilahasadékban a parton.

Lili szerette volna maradásra biztatni. Hízelt, mondott is ezt-azt, hogy irtó hideg lesz reggel. Hatalmas, törött jégtáblákat hord a tenger. Süvít a fagyos, csalfa szél. Cérnára semmi hatással nem volt.

A fiú eltökéltten bizonygatta, hogy apálykor bizony nem lehet halat fogni az öbölben. Ha nincs víz, halak sincsenek. Lili megvonta a vállát:

– Hát csak féltetek. Ezt sem érted? Néha olyan süket vagy te, Cérna, mintha a falnak beszélnek. Aggódok érted!

Lesütötte a szemét. Utálta, ha féltik, mert az anyja se tett más egyebet. Átölelte Lilit, és így maradtak pár percig.

Aztán Lili megágyazott. Rakott a kályhába, és lefeküdt ő is.

Hosszú, viharos éjszaka köszöntött a szigetre. Amiből ők persze alig éreztek valamit, olyan mélyen aludtak, szuszogva az új ágyukban.

Cérna reggel korán felkelt. Készülődött. Elővette a pecabotját, meleg ruhákat, a hátizsákot. Lili megint eldünnyögte párszor, hogy félti őt, háborog a fagyos tenger, meg neki az sem baj, ha pár napig nem eszik halat. Pedig ez nála nagy szó, evés nélkül órákig kibírni. Kora reggel hallani lehetett, ahogy besüvített a kunyhó deszkái között a szél. Füttyülve keringett a kunyhó körül. Akár egy kíváncsi vénasszonylehelet. Beférkőzött, befüttyült a réseken.

– Mert vékony vagyok? Meg kicsi vagyok? – kérdezte Cérna. – Folyton ezzel jössz majd, hogy meghalok? Nem ebben állapotunk meg, Lili! A ruhámat féltés nélkül kérem szépen!

Cérna manővere persze mindig az volt, hogy úgy csinált, mintha nem értené, miért aggódik a lány.

– Nem azért. Csak úgy! – válaszolta Lili, és megvonta a vállát. És most már legyintett is hozzá. Hisz semmi hatással nem volt a fiúra. Aki olyan eltökéltten tette és tervezte a dolgait, mintha egy másik világban élne. Mint-

ha északon is mindig nyári nap sütne. Mint akinek az időjárás, a föld és a levegő mozgása smafu.

Cérna, mielőtt elindult, megígértette Lilivel, hogy senkinek nem nyit ajtót. Megmutatta, hogyan tudja egy támadó elől végső esetben beszögélni a bejáratot. Kitétte a favágó kalapácsot.

Felsorolta, miket hoz majd neki a hátizsákjában, ha délután hazaér: kagylót, csigát, medúzát. Sirálytollat és az édes, puha kalmárokat. Sőt, szép nagy, rózsaszínű északi lazacokat! Jóllakunk, meglátod!

Lili nem volt valami lelkes. Meg éhes sem.

– Veled szeretnék menni! – csúszott ki a száján. Persze Cérna tántoríthatatlan volt:

– Ki varrja meg akkor a hínár fonalából a kabátomat, amit ígértél? Egyre hidegebb van. Egy szál pulóverben császkálok.

– Megvarrom, ne aggódj már annyit, Cérna. Hajnalban nekilátok. Mire hazaérsz, kész leszek veled. Csudaszép kabátod lesz. Na, indulj már, szia, várlak haza! Még itt vagy, idegen?

Odakint morgó szél zúgott. Rátekeredett a kunyhó paláira, süvített, vinyogott. Kacagott is. Igen gúnyosan tudott kacagni az északi szél. Nem is vénasszony volt, inkább rozmár. Bajusz alól morgott, csörömpölt. Ugatása lüktetett. Búsuló képpel, magányosan egy úszó jégtáblán.

A fiú magához vette a pecabotját, betekerte egy anyagba, és a derekára kötötte. Féltette, nehogy a szél keze kirántsa. Maradék pogácsamorzsát dugdosott a nadrágzsebébe. Egy kulacsba vizet töltött. Mire felkészült a nap az égre, elérte az Északi-tenger partját. A sziklákon és a köveken átmászott, hogy aztán leereszkedjen a szirtekhez, ahol karcsú csónakja várta.

(...)